

פניה החדשה של המלחמה

דוד קנחי

הוּיֶאֱטֶקוֹנְג הצליח לפתח את המושג „מלחמה עממית“ באורח העולה בהרבה באיכות-יישור מו על תורתו המקורית של מארצה-טונג. ונגד שיטות אלו — מלחמת-גרילה ומלחמה עממית — מפוקפקת יעילותה של שיטת-הלחימה הקונבנציונאלית.

„מלחמה עממית“ אינה מושג צבאי בלבד. במידה לא פחותה הריהי מושג מדיני. מנהיגי המפלגה בעיר, נציגי-התנועה בעיירה, התוע-מלן העובר מכפר לכפר — כל אלה תורמים למאמץ המלחמתי לא פחות מאשר תורם לו המפקד הצבאי. וכפי שנאמר בהקדמה לספרו של המנהיג הצפון ויֶאֱטֶקוֹנְג המפורסם, גנרל גוויין גיאָפּ — ניתן להשיג ניצחון עלידי „גיוס כל העם, הקמת צבא עממי, מיווג כל האנשים והארגונים הפטריוטיים לחזית לאומית מאוחדת, והנהגה חזקה של מעמד-העמלים.“ בצפון ויֶאֱטֶקוֹנְג עדים אנו למאמץ מלחמתי כזה. גיאָפּ מאמין, כי שיטת-המלחמה של הוּיֶאֱטֶקוֹנְג תשמשנה מורה-דרך למלחמות-שחרור אחרות באפריקה, באסיה ובאמריקה הלטינית. „ניסיונו המהפכני“ — הוא טוען — „הולם חלקית-בל אלה הרבה יותר מאשר ניסיונה של ברית-המועצות, או אף זה של סין, הואיל ואנו עם קטן ועני, ממש כאותם

הוּיֶאֱטֶקוֹנְג, את האופן בו מתגייסים אליה הכפריים, מהו אופיה, כיצד מתנהלות פעולות-תועמלניה ובאילו דרכים מתוכננות ומבוצעות פעולותיה. כמו כן סוקר הוא את דרך-מלחמתם של אנשי ויֶאֱטֶקוֹנְג הדרומית — בעזרת ארצות-הברית — בטירו, במארבים, בפשיטות — על האיב החודר בלילות לישובים בודדים ופועל בשיטת „פגע וברח“.

מדרך הטבע נוטים אנו לפתוח מייד בהשוואות ולנסות להפיק לקחים. אולם המרחק — ולא רק המרחק הגיאוגרפי — בין ארגון-השחרור של הוּיֶאֱטֶקוֹנְג לבין ארגוני-השחרור הערביים — גדול למדי. רקעם ובסיסם האי-דיאלוגי שונים לחלוטין זה מזה. קיום מקביל לים ניתן למצוא רק במטרותיהם ובאחדות משיטות-הפעולה. משום כך אין ללמוד מספר זה לקחים ישירים. ללחימה בטירו נוסח „אלי-פתח“, אך מעניין לקרוא על פתרונותיהם של האמריקאים למאבק במלחמת-גרילה, כפי שי בא לידי ביטוי בוֹיֶאֱטֶקוֹנְג.

המלחמה בוֹיֶאֱטֶקוֹנְג שונה לחלוטין מכל הר מלחמות שקדמו לה. הניסיון הרב אותו רכשו המומחים הצבאיים האמריקאים במלחמת-העור לם השניה, ואפילו במלחמת-קוריאה — אינו עומד להם לעזר רב במלחמתם בוֹיֶאֱטֶקוֹנְג.

ספר זה יצא לאור לפני פחות משלוש שנים. אולם בתקופה קצרה זו השתנו לחלוטין פני המלחמה בוֹיֶאֱטֶקוֹנְג. שיטות-הלחימה, עליהן כותב המחבר, אינן משמשות עוד במלחמת ויֶאֱטֶקוֹנְג כיום. כיום מתאפיינת מלחמה זו עלידי ההפצצות הבלתי-פוסקות, ההפגזות הכבדות ומבצע-הסריקה הענקיים. כמחצית המליון חיילים אמריקאים נמצאים כיום ב-ויֶאֱטֶקוֹנְג, ואילו בראון שואב את תיאורו ואת לקחיו מן התקופה בה נוהלה המלחמה עלידי יועצים צבאיים אמריקאים, ויחידות מובחרות בלבד נטלו חלק בקרבות. מבחינת שיטות-הלחימה התישן, איפוא, ספרו של בראון „פניה החדשות של המלחמה“, עוד בטרם הספיק להגיע למדפיהן של חנויות-הספרים.

ואף-על-פי-כן טמון בספרו עניין רב לקורא בו גם היום. זאת — אולי דווקא משום שה מחבר עוסק במלחמת ויֶאֱטֶקוֹנְג בשלבי הי ווצרותה, לפני הגיעה למימדים רבייהיקף שלבשה עתה. דווקא משום כך, אולי, יעניין ספר זה את הקורא הישראלי. פניה החדשות של המלחמה, בתיאורו של בראון, אינן פניה של מלחמה קונבנציונאלית. המחבר מנסה לתאר את שורשיה של תנועת-השחרור של

עמים קטנים ועניים רבים אחרים אשר ייאל-צו — במקדם או במאוחר — לצאת למאבק מזויין נגד משטרידיכוי. תורתו של גיאפ ושיטת-הלהימה של הויאט-קונג מופצות כיום בעולם המהפכני כולו בצורה מרוכזת ומקצור עית. באמצעות ארגונים כגון: ה"ארגון התלת-יבשתי" אשר מרכזו בהבאנה, אשר בקובה, או "ארגון הסולידריות האפרו-אסיאני", שמזכיר-רותו בקהיר. עתונים כדוגמת ה"ויאט-נאם קורייר", חוברות-תעמולה וספרונים — נשל-חים באלפים מדי שבוע לכל ארצות-תבל. נציגים של מפלגות קומוניסטיות וארגוני-שחרור משלוש יבשות — ולאחרונה בפרט מאמריקה-הלטינית — מוזמנים לבקר בצפון ויאט-נאם, להשתלם בה ולהתרשם מן המת-רחש.

מן האמור לעיל עולה, כי משמעותה של מל-חמת ויאט-נאם חורגת בהרבה מגבולותיה של מדינה אומללה זו. "המלחמה העממית" המת-נהלת בה מהווה אתגר חדש הניצב בפני האמריקאים. שכן כישלונם לדכאה יביא ב-הכרח לפתיחת מלחמות חדשות נוסח ויאט-נאם בחלקי-תבל אחרים.

וכאן טמון ערכו הרב של הספר: הוא מסייע לנו להכיר פנים-אל-פנים את "המלחמה ה-עממית" בנוסח זה וממחיש היטב את פירושו של המלים "מאבק מזויין של העם כולו". הוא מבהיר לנו את חשיבותו של המודיעין במל-חמה כזאת, ומעל לכל — את מקומן רב-הערך של התעמולה והלוחמה הפסיכולוגית. כפרים ואזורים שלמים נכבשים על-ידי צד זה או אחר מן הצדדים הלוחמים — לא בכוח הזרוע והנשק אלא בכוח-שכנוע של חוליות-התעמולה והלוחמה הפסיכולוגית. ובשיטות אלו נהנה ארגון הויאט-קונג בויאט-נאם מ-יתרונות גדולים: אנשיו מכירים את העם — שהם בשר-מבשרו — ויודעים את סבלותיו; הם יוצאים חוצץ נגד השוחד ואי-הצדק ה-שוררים בארצם, ולא בה בלבד אלא אף ביתר-ארצות-אסיה בהן פועלים ארגוני-שחרור מסו-גם; הם משוים את מצב-התזונה הירוד באזר-רים הכפריים לשפע הקיים בערים הגדולות; הם מטפחים את הנוער ומחדירים בו תודע-ת-שליחות; הם פועלים בצניעות ובטהור-מי-דות כלפי הכפריים — מחד-גיטא, ומגלים אכזריות נוראה כלפי "אויבי-העם" — שוט-

רים, מורים, או כל "נציג ממשלתי" אחר — מאידך-גיטא. בדרך זו כובשים הם את לב-בות הכפריים ולאט-לאט מזדהים הללו עם מטרותיהם הפוליטיות של התועמלנים.

כיום הוגבר המאמץ הצבאי האמריקאי בויאט-נאם, והוא מגיע לממדים של מכונה מלחמתית אדירה. בפעולה אחת בלבד, שבוצעה בפברואר 1967 במחוז טיינין, הפעילו האמריקאים 8 חטיבות חי"ר, 4 חטיבות משוריניות ו-11 גדודיות-תחנים, כל זאת — פרט ליחידות-סיוע רבות ומאות מטוסים. זהו כוח צבאי גדול ביותר, המ-סוגל לנחול ניצחונות נאים — אולם אין הוא הפיתרון ההולם את סוג המלחמה המתנהלת בויאט-נאם. האמריקאים יודעים לתפוס או להרוס כפרים — אך אין הם מצליחים לכבוש את לבבות-הכפריים, דבר שהוא, למעשה, אתגרה האמיתי של מלחמת ויאט-נאם. כל עוד לא הצליחו האמריקאים במשימה זו, לא יוכלו לנצח במלחמה כולה — על אף ניצחונותיהם האחרונים.

הרהורים על המורח התיכון

סאל אבידן

בעולם הולך ומסתיים עתה, כנראה, שלב הפרסומים התיאוריים-עיתונאיים על אודות מלחמת-ששת-הימים, ומתחיל תור ההערכות: אבחון של סיבות המשבר — ותצפית תוצאותיו. אחד המחברים בתחום זה, שכבר פירסם את דבריו (ברבעון ORBIS, קיץ 1967), הוא צ'ארלס מרשל, פרופסור ליחסים בין-לאומיים במכון למחקר בין-לאומי מתקדם (S.A.I.S.) שלידי מכללת ג'ורג' הופקינס בואשינגטון. אף שהמחבר מעיד על עצמו, כי אינו מומחה למורח-התיכון או לברית-המועצות, מאלף האורח הבהיר בו מציג הוא את עמדות היריבים הישירים והעקיפים במלחמה. להלן יובאו עיקרי המאמר, וחללו יעוררו ודאי את הקורא להרהורים נוספים משלו.

אף ההגומה המרובה בלשון לטפח אמונה, וכל נאום מלהיב — לגרום לשיכרון. קיימה של לשון משותפת למרחב הערבי כולו חשוב ביותר, שכן מאפשר הוא למדינאים מצליחים להשפיע בכוח אישיותם — בעזרת אמצעי-התקשורת המודרניים, הרדיו והטל-ביוזה — מחוץ לארצם. השיכרון חורג, איפוא, אל מעבר לגבולות המדיניים.

תגובות אלה יוצרות רושם של אחדות חברתית ולאומית. ארגון האזורי של מדינות-ערב הוא המורכב והנרחב מסוגו בעולם. הערבים מדברים הרבה על אחוה ערבית, המושתתת על מסורות עבר מפואר מלפני אלף שנה, מתקופה בה נתקיים שלטון ערבי מאוחר מן האוקיינוס האטלנטי עד למפרץ הפרסי ומבואות הודו. ואולם, לאמיתו-של-דבר, שריוות ארצות-ערב ביריבות הדדית מת-מדת, והאחוה בין משטריהן דומה לאחוות קין והבל. הליגה הער-

בסיכומו של דוח מטעם הוועדה ליחס-חיון של הסינאט האמריקאי נכתב בשעתו: "המורח-התיכון הוא איזור פרוץ במיוחד בעולמנו; שורר בו חוסר-עקביות עמוק, מן הבחינה הגיאוגרפית, הגזעית, התרבותית, הכלכלית ובעיקר — המדינית. לכל כלל בו קיים חריג; ולכל הנחה — סתירתה..." ואכן, אחד מקווי-האופי הבול-טים, המייחדים את המורח-התיכון, היא המשכיותם של המשברים בו, שהגיעו לשיאם ביוני 1967 — עד כדי היותם לנורמליות.

עמדת הערבים

נושא חשוב בהבנתה של העמדה הערבית הוא כוחה המיוחד-במינו של הלשון הערבית, כפי שהסביר לי פסיכיאטר ירדני זה-לא-כבר, הערבים, ובעיקר הדלים מביניהם, מוצאים במלים מעין תחליף זול לשיכר, האסור עליהם על-פי חוקיהם. ככל סם-משכר עשויה